

Telegraful

Organ național-bis

2 ex. (Of.)
Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român

Sibiu

Str. Șaguna 8

Abonamentul:

an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei
ani 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900
Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției Telegraful Român
strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori ne-
francate se refuză
Articole nepublicate nu se înapoiază

Prețul inserțiunilor:

un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă s-
blică de mai multe ori se dă rabatul cu

inșerțiunile

Ministrației ziarului Te-
român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

Misionarii satelor

Sânt preoții și învățătorii. Ei sânt exponenții și dela ei se așteaptă răspândirea culturii naționale, în mijlocul cadrului sătesc al poporului nostru. Colaborarea lor sinceră și contribuția lor efectivă, la sădirea și răsădirea gândurilor bune și acțiunilor sănătoase în viața neamului românesc, este imperioasă poruncă și lege. Nu se poate închipui progres la sate, fără munca idealistă a acestor instructori și educatori, sau mai bine zis ctitori ai sufletului popular.

Binecuvântat e satul și fericită e țara în care aceste două elemente de cultură trăesc în pace și lucrează în bună înțelegere. Din ostenelele și din năzuințele lor, coordonate în duh și adevăr creștin, rezultă armonia sătească, atât de necesară la înfăptuirea operelor de înaintare și înălțare sufletească a țăranilor. Cu cât e mai detestabilă și dezastruoasă dihonă dintre ei, cu atât e mai laudabilă înfrățirea lor în truda pentru binele comun.

Izolarea, ca și cearta dintre ei, este periculoasă pentru autoritatea lor și păgubitoare și școalei, și bisericii. Ceeace unul

drege, altul strică, dacă primul nu-i destul de isteț ca să prevină stricăciunea. Cu durere, dar trebuie să recunoaștem răul și să ne spunem păsul, că, în multe cazuri, în loc de legătură sufletească între acești «doi păstori ai satelor», există desbinare și lupte în senz contrar. Rău și rușinos lucru! De ce se amestecă unul în atribuțiunile altuia, și de ce nu birue totdeauna conștiința de interes reciproc și colectiv, pentru păstrarea de relații bune, peste nimicurile zilei?!

E lipsă de înțelegere integrală a misiunii unuia și altuia în mijlocul poporului. Și mai e ceva. Sânt învățători tineri cari, când intră în comună, vin cu atitudini de rezervă și bănuială față de sat, preot și biserică.

În trei ani de preoție, am avut în sat, pe rând, 3 învățători, dintre cari nici unul, nici la intrare, nici la ieșire din comună, n'a luat contact nici cu comitetul școlar, nici cu preotul satului. Personal am luat contact cu ei și între patru ochi, și în adunări, și am încercat să-i câștig pentru opera de refacere a comunei. Osteneală zadarnică. N'am găsit la toți trei decât cuvinte de blam față de popor, de nemulțumiri față de cărmuire, și cărdășie cu

elemente stricate din comună. Am aflat tablouri din școală amănătate sau vândute la oameni din sat, iar pentru școală am constatat o lipsă completă a simțului de grijă și curățenie. Unde poate fi aici vorba de apropiere și colaborare?

Sânt excepții? Cinste și laudă celor buni, — dar sânt prea multe cazuri de reavoință și de purtare necorectă.

Socotim că un învățător tânăr, cu 6—7 ani de pregătire profesională, nu are încă pregătirea necesară și e ridicol să propage în sat teorii cum e darvinismul. Din contră, are nevoie de contact des și strâns cu preotul, care, oricum, dispune de școală temeinică și de experiența necesară. De altă parte poporul, chiar decăzut în unele privințe, când este vorba de Dumnezeu, se închină, nu este ateu și nu admite nici cea mai mică îndoială cu privire la dumnezeire. Cine încearcă să-l abată dela calea credinței sale neclintite, face cumplită greșală, se izolează de mulțimea cu bun simț și se izbește cu capul de zid.

De aceea, în interesul ambilor luminători, — aceste rânduri se scriu cu scop de apel la solidaritate, — să se lase la o

parte or ce atitudini dușmănoase care formează obstacole în calea armoniei dintreolaltă, și să se urmeze pilda învățătorilor buni, cari află în preot și biserică tovarășia cea mai potrivită.

Spune un învățător, colegilor săi învățători și preoților, următoarele: «La o șezătoare sătească, unde în dese rânduri va vorbi și preotul, cu mai multă dragoste vor veni și sâtenii, și, deasemenea, la biserică de unde noi înșine (învățătorii) nu vom lipsi nici odată, dacă ne vom silii să formăm un cor cât de mic, vom vedea, peste puțin timp, că mai mare va fi numărul credincioșilor».

În acest senz trebuie interpretat raportul de bune relațiuni dintre preot și învățător. Pentru că este știut, că numai unde domnește pacea, înțelegerea și colaborarea între acești doi factori culturali, numai acolo își vor putea împlini amândoi, cu real succes, chemarea aleasă și povara grea de apostoli și misionari ai satelor.

Pr. Il. V. Felea.

FOIȘOARA

Sfântul Pantelimon la Bran

Prelins în unghiul Țării Bârsei stă lungit pe minusculele maluri ale Turcului: Branul.

Este una din acele regiuni frumoase, cari prin pitorescul lor, farmecă ochii oricărui trecător și îmblânzește ignoranța sistematică. Sărăcuț, prin faptul că restrânsese întinderi cultivabile sânt agățate pe râpe și dealuri repezi, îngreunând la exces o cultură intensivă, realitate încurajată încă cu un spirit de conservare extraordinar. Întărcuit de codri și păduri de brad brăneanul este unul din cei mai apreciați lucrători de păduri; e conștient de acest renume și se străduiește a nu-l precupeți.

Mai de mult, în timpul dominației cesaro-crăiești contrabanda constituia o meserie a cărui roade le culegeau din belșug localnicii. Treceau peste frontieră vite și aduceau

lucruri manufacturate și coloniale. Întâmpinând mereu dificultăți periculoase, uneori foarte costisitoare, erau constrânși a alege întotdeauna calea mai puțin loială, împrejurare, care majorității i-a desvoltat apucături, împingând nu arareori spre îndeletniciri veroase.

Plecând dela Râșnov drumul, — fiindcă brănenii s'au împotrivit, cale ferată nu este — primește în stânga pumnii Bucegilor iar în dreapta brâncile Pietrii Craiului, astfel că sub roțile mașinii aleargă spatele unui șarpe uriaș în curbe neregulate și pante, a cărui torace zac într'un fund de căldare îndreptându-se și mai svârcolit spre Câmpulungul muscelean. În această căldare poposește Branul, așezare pur românească ce închee ca a șaptea cetate centura fortificațiilor din Ardeal (de aici nemțescul: Siebenbürgen).

Întreaga priveliște înfundată măreț în suveranitatea naturii este păzită de lanțul pleșuv și încrețit al

Bucegilor și spinarea dințată și în-crunțată a Pietrii Craiului. Doi prapori la tulpina cărora a luptat Neamul Românesc o mie de ani și un zid care întemniță fiii unei mame libere și sbuciumate. În această regiune Bucegii străpunși de prea puține văi, parcă în amurgul roșu nu vor să treacă peste umerii lor ultimele raze ale soarelui binefăcător și prin piscurile lor golașe, ridică amenințătoare buzdugane Pietrii Craiului, care se pune deacurmezișul pentru a le intercepta. Iar când nori grei înfuriați ca niște monștri colindă amenințător cele 9 sate, munții cu creștetul lor chel străpung și înfig, zdrențuind aceste arătări năvalnice.

Bârsa, râul negru și murdar, ar vrea să se umfle în albi pentru a împărți tot șesul cu apele sale, odată binefăcătoare, spurcate azi de secolul electricității. Și e tristă, căci e singura care poartă pietri mari și rupe stânci colțurate...

Ca niște culise se întind în fața ochilor pletele bătrâne ale munților purtând diadema apusului de soare. Vârfurile pleșuve se ascund la vale în brădetul pitic, care crește ca într'o metamorfoză, sfârșindu-se în codrii seculari de rășinoase. Verdele închis de brad e întrerupt în poeni, unde stropi albi ca de lapte, îți descopăr turme de oi...

Un miros înfundat de păcură te trezește din această reverie. Te găsești în preajma Branului pe drumul mulat în țitei.

Arhaic și pitoresc în centrul său, deși poate nu cel geometric, veghiază Castelul dela Bran, cu locașuri de ferestri, ce din forma dreptunghiulară pe care le-o însușiseră maeștrii de pe vremuri, apar azi niște spărturi ovoide din cari sângerează cărămida purpurie. Privind la marea lui înfaptă înfiptă nestatornic într'un vârf de măgură, te străduiești mereu ca prin dărâmurile zidurilor să alicești vreo gură, de foc străbună sau să zărești

In țara lui „Anticrist”

Un renumit profesor german a făcut o călătorie de studii, de lungă durată, în Rusia sovietică și, îmbogățit cu valoroase impresii s'a întors de curând acasă.

Eată ce spune bărbatul de știință despre țara bolșevismului:

Un studiu, asupra situației generale și politice a socialismului în Rusia de azi, nu ajunge pentru cunoașterea și aprecierea pericolului bolșevist. Bolșevismul nu vrea să nimicească numai averea particulară și să introducă organizația sovietică și dictatura proletariatului. El vrea mai mult: vrea să transformeze radical concepția despre lume și viață, să introducă alte idei morale. Bolșevismul vrea nu numai o schimbare politică, ci și una a cugetării.

Bolșevismul se bazează pe concepția filozofului german Carl Marx, cunoscută sub numele de *materialism istoric*. Această concepție neagă cu desăvârșire existența lui Dumnezeu, nemurirea sufletului și disprețuește religia și toate cele sfinte, și afirmă că felul de producție a vieții materiale determină procesul de viață spirituală, socială și politică.

În partidul social-democrat din Germania mai trăiește în parte această concepție, însă slăbește din zi în zi. Socialiștii germani au ajuns la convingerea, că prin agitațiuni în contra religiei, a bisericii și a idealismului în general nu vor putea face nici un spor. În acest partid sânt oameni, cari încearcă să împreune idealismul cu principiile economice ale socialiștilor. Aceștia se numesc «socialiști religioși». Despre asemenea cugetare nu poate fi vorba în Rusia. Acolo se lucrează exclusiv după principiile materialismului, — o concepție care trage de moarte în Germania unde s'a născut. Acest fel de cugetare se impune cu deasupra poporului, făcându-se propagandă prin presă și mai ales în școli, unde tineretul se îndoaie cu ideile lui Marx.

În forma aceasta vreau bolșevici să «ateizeze», să scoată pe Dumnezeu din toată lumea. Bolșevismul — precum învață un mare profesor dela universitatea din Berlin, Som-

bart, — este o cugetare fără Dumnezeu, fără religie, fără morală și fără noțiunea dreptului. El vrea să întemeze pe pământ o societate omenască lipsită de Dumnezeu, religie, morală și drept. De aceea poartă război de nimicire în contra religiei și a bisericii, în contra filozofiei idealiste și a științelor spirituale.

Dar, cu toate acestea, există știință și artă în Rusia sovietelor. Este promovată, se aduce orce jertfă pentru acea știință, care are scopuri exclusiv practice, care aduce foloase imediate. Am văzut — zice marele profesor german — institute pentru cercetări științifice, d. ex. pentru industrie, chimie, economie, tehnică, științe naturale etc., care pot rivaliza cu cele germane. Savanți germani lucrează împreună cu învățați ruși și spun că nu poate fi desconsiderată puterea lor de producție. Însă orce știință, care nu se împacă cu principiile marxiste, este înlăturată. În toate universitățile stăpânește exclusiv spiritul marxist. Politica culturală a sovietelor luptă cu rezultat împotriva analfabetismului, însă numai în slujba materialismului și marxismului.

Bolșevismul năzuiește să creeze o formă nouă pentru un nou conținut cultural spiritual. Cultura veche — zice bolșevismul — a fost roada capitalismului. Cultura cea nouă are să fie o creație a proletariatului.

Propaganda culturală a provocat însemnată deșteptare spirituală în poporul rusesc. Guvernul sovietelor se teme acum că ocașfel de deșteptare spirituală în popor va da naștere la critică, la îndoială în politica de azi și va trezi cugetarea capitalistă. De aceea se luptă din toată puterea să cucerească tineretul, să stârpească din sufletul tinăr orce urmă a religiei, moralei sau a tradiției bisericești, care sânt dușmani de moarte ai împărăției celei noi.

Dar este în stare bolșevismul să întindă pâine în loc de pietri omului nou, «omului colectiv», — întrebă cu drept cuvânt savantul german? Ce puteri pozitive spirituale-morale are bolșevismul? Nu putem zice că el a înlăturat și nimicuit cu desăvârșire idealul. Și bolșevismul are un ideal, care însă, după părerea noastră, este

greșit. Bolșevicul se luptă din toată puterea pentru realizarea socialismului, pentru asigurarea fericirii tovarășilor. Am vorbit — spune oratorul — cu funcționari bolșevici, cari cu tot sufletul muncesc pe zi 14, 15 ore pentru realizarea ideii lor. Afirmările despre o viață îmbelșugată a funcționarilor superiori sânt neadevărate, din motivul, că viața individului este foarte aspru controlată și pe lângă aceasta, chiar dacă are omul parale, nu are posibilitatea să trăiască în plăceri, căci nu există plăceri în această țară. Acolo stăpânește spiritul de ascetism sălbatic, disprețul față de toate plăcerile vieții; acest duh stăpânitor în care se lucrează pentru stat, nu poate rămânea neobservat de omul obiectiv.

Dacă mergi mai departe și întrebi: care este scopul vieții, nu afli răspuns. Un exemplu va lămurii această afirmare. Și în Germania a rulat vestitul film rusesc «Turksib», în care s'a arătat construirea liniei ferate ce leagă Siberia cu Turkestan, și care trece prin păduri, stepe și popoare sălbatice. Se ilustrează puterea de muncă uriașă a bolșevismului, biruința omului asupra naturii cu ajutorul tehnicii. Fără îndoială impresionant film. Dar care este rezultatul educativ? Turme de oi și de boi, bogății materiale — singura creație a «civilizației», atâta tot, un materialism cras și altceva nimic.

Scopul politicii este să dea masei ceva, ce s'ar numi «fericire». O concepție, care în termeni științifici se numește hedonistă, care nu este în stare să rezolve cele mai grele probleme ale vieții. Pentru ce trăiește omul pe pământ? Numai să mănânce și să doarmă? Aceasta este «fericirea» materialistului.

Dar au trecut mai mult decât zece ani, și bolșevismul nici această «fericire» nu a putut-o da poporului obidit. În «țara lui Anticrist» nu este fericire nici în înțelesul materialist. În Rusia de azi s'a împietrit zimbetul pe buze.

După cele expuse, ni se impune întrebarea: Poate să trăiască o astfel de împărăție? Pot suporta această situație pentru totdeauna puterile religioase-spirituale ale sufletului rusesc zugrăvit de un Dostoievski? Să se fi

stâns cu desăvârșire puterile indelebile, așa cum crede un observator superficial? După semne se pregătește într-o adâncuri o putere nebănuită, care va zdrobi capul bălaurului bolșevic.

Toată lumea vede că viața religioasă-bisericească în Rusia de azi nu s'a stâns. Bisericiile, chiar cele din orașe, sânt arhipline în toată Dumineca și sărbătoarea. În tineret se pregătește, nestânginit de sforțările marxiste, o renaștere a spiritului idealist, pentru că duhul nu poate fi omorât, el în veci viază. Puterea bolșevismului poate fi zdrobită, însă nu prin declarațiuni și prin propagandă antibolșevică sau chiar prin «cruciade», ci numai prin o înnoire a vieții religioase-morale, prin trezirea și dezvoltarea puterilor spirituale pozitive, necesare pentru rezidirea concepției potrivite sufletului poporului.

În orce împrejurări religia, morală, idealismul e totdeauna mai puternic decât ateismul, materialismul și bolșevismul. Împărăția lui «Anticrist» va cădea, pentru că spiritul a fost și va rămânea totdeauna biruitoare asupra materiei.

Dr. Nic. Terchilă.

Aniversarea dela Sibiu

— Voci de presă —

Comemorând, la 27 August a. c., optzeci de ani dela înființarea tipografiei șaguniane dela Sibiu, am publicat în *facsimilă* (Nr. 60 din a. c.) întâia tipăritură apărută din teascurile acestei tipografii.

Câteva din ziarele noastre, luând notă de aniversarea dela Sibiu, folosesc ocazia pentru a aduce sentimente de admirație și pietate, întemeietorului aceluia așezământ.

Astfel, *Universul* dela 28 August scrie:

În ziua în care se împlinesc 80 de ani dela înființarea tipografiei, aducem omagii memoriei marelui conducător de suflete, *Andrei Șaguna*. Noi mai ales, slujitori ai scrisului și deci înlănțuiți de litera tiparului, pentru promovarea gândurilor bune, aducem pios omagiu marelui izbânditor.

vre-un gardian pe a cărui umeri căpușii în zale se proptește o lăncie. Reminiscențe, cari făcând abstracție de paginile rigide ale istoriei intitulate «Evul mediu», te alungă cu gândul în tainele, de altfel închipuite, ale unei epoci de dictatură admonestată fără întrerupere de un regim de castă extravagant.

Și jos, în valea împânzită de un voal fin de ceață azurie, tencuite în rozorul unui drum sinuos, cenușiu, case albe cu foișor; prin coșuri și furișându-se printre solzii de țigla țâșnesc când mai închise, când mai cenușii, limbi nenumărate de fumuri. Țărani, în portul lor pătat cu culori atât de pitorești unde roșul se bate cu albastru, cămăși cu mâneci largi și poale fluturânde se îndreaptă spre căminuri; țărance încălecate bătește pe cai pitici și sprinteni, incinși în șeli, a căror teastă de lemn par'că profanează un instinct al minimului de comoditate, cu voci răgușite și muntene, îmbărbătează animalul grăbind către o colibă ascunsă după spetele vreunui colț cărunt, atât de multe în culmile obtuse pe care sunt răspândite cele nouă sate de brăneni.

Și pentru că aminteam aici de port aduc un argument în sprijinul

tezii conservativismului Branului de cari vorbisem la început.

În toate satele românești costumul național a încetat a mai fi purtat. Doar bătrânii, cari își asigurau circulația sângelui la gura sobii, au rămas credincioși tradiției. Incolo numai foarte puține regiuni sânt încă înveselite de fresca portului național și și aici numai din vanitate pentru renumele și frumusețea costumului, ca de exemplu portul dela Câmpulung, costumul de pădureancă din ținuturile Năsăudului, Mărginenii din jurul Sibiului și drăgălașa fotă din Bucovina. În satele din șesul Bârsei costumul național este într'adevăr o revelație și sunt unele sate ca Tohanul vechi și Cristianul unde a dispărut complex din uz. Nu tot așa e la Bran!

Uimitor, fără îndoială, este și faptul, că pe când pretutindeni viața comună a constrâns oamenii să se închege în sate cât mai compacte, Branul și cele 9 sate: Moeciul inferior și superior, Poarta, Măgura, Peștera, Predeal, Sohodol, Fundata și Cheia sânt atât de risipite. Evident, în regiunile muntoase în general doar câte o biserică care își țuguie gâtul din vreo vale își demonstrează că în jurul său pe o rază nemărginită se gă-

sește un sat. În acest ungher pitoresc al României această dispersiune pare a fi înfăptuită pe deplin și ca nicăiri.

.....

Branul se așterne de sărbătoare. Cărciumele și restaurantele se aprovizionează din belșug cu mâncări, și camioane mari și mici varsă butoaiele cu bere, sticle cu sifon și limonată în pragul hanurilor.

Măine e sfântul Pantilimon...

*

În drum întâlnim pâlcuri de țărani și țărance în haine de sărbătoare și alții tot în vestimente prime-nite dar «nemțești» se îndreptau pe marginea șoselei grăbiți și voioși spre Bran. Veneau din satele învecinate: Tohanul vechi și Tohanul nou, Poiana Mărului, Vulcan. Cărute mai puține; acestea din zori zilei călcaseră capul Branului.

E dimineața zilei lui Sf. Pantilimon; zi mare la Bran. Târg de țară. Râțul mașinii cu greutate își putu face loc până aproape de intrarea în târg lăsând restul drumului în seama picioarelor.

La intrare în bălci zării un om cam de vreo 50 de ani, mic de stat

și uscățiv, cu o mustață pistriță și îngălbinită deasupra altarului gurii, ca matematic socotind nu avea mai mult de 12 fire dar era atât de lungă încât gădila pe uzufructuarul ei în urechi. Își trădase prezența româneșul — căci era îmbrăcat românește — agitând un precursor al bastonului de bambus pe deasupra lunei ce forfotea ca un furnicar roscolit și cărui viraje nu retezau încă cornetele capelei vinete a plutonierului major de jandarmi, — un «găinar» burtoș, — ce conducea la braț un țigan. Imprecatiunile românilui și-au găsit aplicarea în creștetul țiganului din care zămuiau în 4 direcții dăre de sânge și altele amenințau să devie iminente. La început crezui că este vorba de un călăreț al lui Bachus plecat prea curând dela Start, când revelația unor înjurături supte din vechiul și noul testament întovărășite de o furie la leonică demonstrară că țiganul făcuse uz de membrul cu 5 apendice înșfăcând «bughilarul» soios al omului.

(Este fără îndoială de admirat modul cam românul își face dreptate uitând cu totul de instituțiile pe cari sec. al 20-lea le-a hărăzit).

Acest incident ne facu să credem că ne găsim în faza curățirii

Apel pentru sinistrați

Păzește-ne Doamne de foc și de inundații!

Ruga ferbinte, ce din adâncul sufletului înălțăm către Atotputernicul, nu a ferit de foc și de inundații pe mulți dintre concetățenii noștri din diferitele localități a teritoriului scumpei noastre Români, ca Mănăstirea din Ilfov, Vălenii din Basarabia, Săscut, Bacău, Roman, și mai ales cel din orașelul Borșa din Maramureș, care a fost aproape complet distrus.

În diferite aceste părți, vrednici gospodari cu sârmanii lor copii, au rămas fără adăpost și muritori de foame în ghiarele mizeriei,

Cer și rog din toată inima, mila tuturor pentru sârmanii noștri frați, să dăm cu toții dela mic la mare ajutorul nostru pe listele de subscripții, cumpărând și timbrul sinistraților de 1 leu, ce s'a aprobat de minister și lansat de comitetul Meu, pentru ajutoarea sinistraților.

MARIA

Sinala, 24 August 1930.

Ofrandele benevole și sumele subscrise pe listele ce s'au lansat, se vor trimite Băncii Naționale a României pe numele „Comitetului Central pentru ajutoarea Sinistraților”, București, calea Victoriei 89, sau la sediul comitetului.

Comitetul central pentru ajutoarea sinistraților, aflat sub înalta președinție a M. S. Reginei, funcționează dela 1926, el și-a întins activitatea în întreaga țară, a despăgubit sinistrații de pe tot cuprinsul României, cu peste 34 milioane lei.

bălciurilor de «liberii profesioniști». Nu ne înșelăm, căci 30 pași mai înainte un incident similar avu loc de astă dată cu performanțe mai atenuate acuzatul fiind acum o feme ce avu-se norocul să se facă partașe în averea unui flăcăiandru timid.

Numai câteva minute fură necesare pentru ca vechiul tempo al târgului să se întroneze.

La spatele meu un tușit înfundat, spicuit cu tonuri false de clarinet, îmi atrase atenția. Mă întorsei. Era un carusel din cele mai primitive care uitase și de cele mai mici exigențe de siguranță. Pusă și întreținută mișcarea de niște puștani cari depuneau toată puterea și conștiințiozitatea lor pentru a mulțumi pe «domnul» — proprietarul carouselului — ai fi crezut că sunt sclavi oropsiți. Dar nu căci învârtiau de 5 ori și se dădeau odată. Dealtfel era un punct de atracție și pentru cei bătrâni. O mie și una de guri căscate, ochi neclintiti priveau pline de satisfacție această năsbătie cu ajutorul căreia se «roteau» odraslele lor.

Cățiva țigani schilozi, fără un braț, picioarele amputate, cu bustul gol colorat de razele soarelui într'un bronz puternic, masse de carne de un

„Patimile lui Isus” în Oberammergau

— Impresii de călătorie —

Comună de munte, situată lângă râul cristalin numit Ammer, în Germania, la sud de München, la distanță de trei ore de tren, Oberammergau, e vestită în toată lumea prin teatrul ei popular. Pe scena teatrului, țărani din acest sat predau patimile lui Isus, în fața publicului venit aici din multe părți ale lumii.

Felul reprezentației își are originea de pe vremea războiului de 30 de ani. În anul 1633 ciuma, care a bântuit în toată țara, a prăpădit aproape întreg satul Oberammergau. Acei cari au rămas în viață s'au legat cu jurământ în fața lui Dumnezeu celui atotputernic, că tot la zece ani vor reprezenta în public patimile lui Isus Mântuitorul lumii. Comuna se simte îndatorată să îndeplinească cu sfîntenie jurământul strămoșesc, chiar și în grele împrejurări. În anul 1920 nu s'au putut ține din cauza sărăciei, dar s'au reprezentat în anul 1922. În viitor se vor preda patimile lui Isus tot la zece ani, adică 1940, 1950 etc.

Comuna n'are mai mult de 10—12 agricultori. Cei mai mulți se ocupă cu sculptură în lemn, și produc adevărată artă. În sat există o școală de sculptori care se îngrijește, ca arta să rămână la înălțime.

Locuitorii din Oberammergau sânt figuri impunătoare, bărbați bine desvotați și frumoși. Poți vedea multe fețe nobile, cu trăsături marcante și împodobite cu barbă stufoasă. În pădure, la lucrul lemnului, sau acasă la masă, pretutindenea întâlnești străinul tipuri deosebite care reprezintă o clasă anumită de oameni.

Alt cum sânt femeile. Greul lucrului îl poartă femeile. Ele grijesc vitele și conduc gospodăria.

Distribuirea rolurilor pentru reprezentații e împreună cu lupte înverșunate. Multe familii, care se aflau în prietinie, la împărțirea rolurilor se învrăjbesc pentru multă vreme. Preotul și învățătorul au muncă foarte grea ca să restabilească pacea între acești oameni simpli, cari dau importanță așa mare jocurilor pasionale.

aspect respingător, prin cântece desfigurate, tonuri răgușite glose consacrate formulelor de cerșitorie colindau bălcii în sus și în jos. Câte o băbuță se pleca înduioșată spre aceste elemente cari își comercializaseră infirmitatea arucând o băncuță în pumnul făcut pungă cu cuvintele. «Pentru ficiorul meu căzut în război, că și eu am avut unul». Țigani găsiseră în invocarea războiului un mijloc eficace de a tescui paralele naivilor deși pe câțiva din ei mi-i reamintesc de la alte târguri, încă dinainte de război profesând aceeași meserie.

Un turc pripăsit prin părțile acelea făcea cursa de dute-vino dealungul târgului, împingând un «phaeton» cu înghețată. Striga cât îl lua gura, sub oblăduirea zâmbetelor balabustei care avea rolul de trezaurizator.

Două rânduri de șatre formau cordoanele târgului printre cari forfotea norodul venit să nu prea cumpere, să se calce viguros cu încălțăminte ferecată, să nu prea vândă și să pieardă timpul.

La o pânză din acestea cu jucării mă oprî instinctiv. O leliță târuguia cu ovreiu un fluier pentru Nicuță al ei; un țaran cam de vreo 40 de ani, cu fața neîncrăzătoare, în-

ce nu joacă pentru câștig material, ci ca să ia parte activă la procesul credinței lor, întru iertarea păcatelor și mântuirea sufletului.

Pentru jocurile pasionale se pregătesc câte zece ani. Fiecare persoană își dă silință să pătrundă bine rolul său. — Omul în măsură mai mare sau mai mică este produs al mediului în care trăiește, încearcă să trăiască, să cugete, să simtă, întrucât se poate, ca persoanele biblice. Așa poți să întâlnești pe stradă pe Ioan, pe Petru, pe Iuda ș. a.

Ocupația lor îi ajută să se apropie de țintă. Lucrând, ani dealungul, obiecte de artă creștină, urmează în mod natural pătrunderea în materie. Sculptând un crucifix, o figură a lui Ioan, a lui Petru, trebuie să pătrundă firea acestuia, dacă vrea să creeze operă de seamă. În felul acesta se adâncește sentimentul religios și se scoate forța, prin care actorul la jocurile pasionale poate să producă ceva propriu și original. Generația tinăra este conștie de datorința ce o așteaptă.

Jocurile pasionale, în acest an, au început la 10 Mai și durează până la toamnă. Oameni din toate colțurile lumii vin să vadă «Patimile lui Isus», ca sorbind din aceeași viață nouă să se întoarcă acasă la munca de toate zilele.

Dr. Nicolae Terchilă.

INFORMAȚIUNI

M. S. REGELE își va lua reședința în capitală cu ziua de 9 Septembrie 1930.

Reuniunea Carpătină ardeleană și-a sărbătorit zilele acestea în cadrul unui sir de festivități jubileul de 50 ani al existenței sale. Adunarea generală festivă s'a ținut Duminecă în 31 August la ora 11 în sala dela Unicum. La această adunare a luat parte Alteța Sa Principele Nicolae, I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae, un număr însemnat de notabilități din țară și străinătate. Din privilegiul petrecerii Alteții Sale Principelui Nicolae în Sibiu, orașul a fost pavoazat cu stindarde naționale.

cerca din buricul degetului să se convingă dacă cuțitul cât un iatagan e din cel mai bun «Solingen» după cum spunea negustorul; un alt țaran borșos, cu strae foarte curate, burta proptită comod într'un șerpar de o palmă de lat, buza de jos încălecată mult peste cea de sus, în cap o pălărie neagră nouă-nouă, ca un fund de ceaun, de-a stânga lui un domn înalt, uscățiv având în mână un chitanțier, ambii acoperiți de figura înaltă și bine legată a unui alt domn întrupau organele fiscalului venite pentru încasarea «comercialului». Și se cam jeluia jidanul: «domnilor, dar nu am făcut deja saftea».

Târgul de țară dela Sf. Pantelimon este cel mai puternic bălcu anual din această regiune. Pe lângă caracterul său negustoresc mai evidențiat și-a mai însușit și o oarecare tradiție similară cu aceeaș a târgului dela Rucăr de Sf. Ilie, sau a Târgului de pe muntele Găina.

LEON PROCA.

Citiți și răspândiți ziarul

Telegraful Român

Între concursurile pentru premiile Academiei Române, publicate de curând, se cuprind și următoarele: *Premiul Năsturel*, de 4.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1931, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuar până la 31 Decembrie 1930. — *Premiul «Eufimia și Ioan Andrei profesori»*, de 4.000 Lei (divizibil), se va da în sesiunea generală din 1931, celei mai bune scrieri conținând *Predici bisericești duminicale și ale sărbătorilor sfinților prăznuiți de Sfânta Biserică creștină ortodoxă*, printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1928—31 Decembrie 1930. — Termenul depunerii la cancelaria Academiei, în 5 exemplare, a cărților propuse pentru concurs, este până la 31 Decembrie 1930. — *Premiul Episcopiei Argeșului*, de 10.000 Lei se va da în sesiunea generală din 1931, pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului: *Monografia mănăstirii și episcopiei din Curtea de Argeș*. — (Deciz. 6 Iunie 1923). Termenul prezentării manuscriselor la concurs este până la 31 Decembrie 1930. — *Premiul ministerului Cultelor și Artelor*, de 50.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1931, pentru cea mai bună lucrare cu subiectul: *Chipuri de vlădici și scriitori bisericești români din veacul al XVII-lea*. — (Deciz. 30 Mai 1929). Termenul depunerii manuscriselor la concurs este până la 31 Decembrie 1930. — *Premiul Năsturel*, de 5.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1932, pentru cea mai bună lucrare cu subiectul: *Legăturile bisericii române cu Patriarhia de Alexandria*. — (Deciz. 21 Iunie 1929). Termenul depunerii manuscriselor la concurs este până la 31 Decembrie 1931. — *Premiul general Constantin și Maria Burghiele*, de 4.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1932 celui mai bun manuscris de compunere literară, istorică sau didactică, având drept principal scop răspândirea și cultivarea în sufletul poporului nostru a frumoaselor principii de morală creștină. — (Deciz. 24 Mai 1929). Termenul prezentării manuscriselor la concurs este până la 31 Dec. 1931.

Amănare. Adunarea generală, a «Asociațiunii» pentru literatura rom. și cultura poporului român «Astra», fixată pentru zilele de 7 și 8 Sept. a. c. în orașul Caransebeș, din motive neprevăzute a trebuit să fie amânată pentru o altă dată care se va comunica la timp.

Numele eroilor. Societatea Cultul Eroilor a mijlocit să se dea școalelor primare numele eroilor învățători morți în război. Astfel, școalele la care au profesat învățătorii morți în marele război, vor purta numele acelor învățători.

S'a prelungit termenul de preschimbare a билетelor de 5 și 20 lei până la 15 Septembrie inclusiv.

† Maria Păcurariu, născ. Boldin, văduvă protopopeasă, împărtășită cu sfințele taine, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, Sâmbătă în 30 August 1930, în etate de 84 ani. Rămășițele pământești ale defunctei s'au așezat spre veșnică odihnă în 31 August, ora 5 p. m. în cimitirul bisericii ortodoxe din Hunedoara. Odihnească în pace!

Serbările dela Budapesta, în onoarea regelui Emeric, au avut caracter cu totul iredentist. Episcopii romano-catolici au acordat presei interviuri, în care declară că tratatul dela Trianon îl consideră ca nedreptate. La paradă au participat și unguri din statele vecine, vizitând firește expoziția iredentistă îndreptată împotriva noastră. La intrare, în expoziția florilor, un mare afiș purta inscripția: Trăească Ungaria Mare!

Nr. 690/930

(63) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Benești**, protopresbiteratul Agnita, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul cu întregirea dela stat, conform celor fasonate în coala B.
2. 5 jug. pământ arător și fânăș ca sesiune parohială.

3. Case parohiale cu curte și grădină de pomi și legume. Până la eliberarea acestor case parohiale, locuite până mai sunt în viață de parohul pensionat și soția sa, parohia se va îngriji pentru noul preot de o locuință corespunzătoare.

4. Dela cca 115—120 familii câte 1 mierță (10 l.) grâu.

5. Stola obicinuită în întreg tractul.

6. Lemne de foc contra costul, cât doi proprietari din comună.

Concurenții își vor înainta cererile provăzute cu toate documentele necesare, în termenul deschis subsemnatului oficiu protopopesc și se vor prezenta în vre-o zi de Duminecă sau sârbătoare în parohie pentru a face cunoștință cu poporul și a cânta, predica și eventual celebra în biserică.

Agnita la 11 August 1930.

Oficiul protopopesc al Agnitei în înțelegere cu consiliul parohial din Benești.

Emil Păcală
protopop.

Nr. 688/930

(64) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a **Coveș**, protopresbiteratul Agnita, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul cu întregirea dela stat, conform celor fasonate în coala B.

2. Casă parohială în stare bună cu toate dependentele necesare.

3. Sesiune parohială în mărime de 21 jugăre pământ arător și fânăș de cl. I. și în imediata apropiere de comună.

4. Drepturi pentru 4 vite în pășunea societății de pășunat.

5. Stola uzitată în tract.

6. Intrucât statul va socoti la venitele parohiale și câte 1 ferdelă de porumb, parohia se angajază a da în natură de fiecare familie câte 1 ferdelă (20 l.) porumb.

Reflecții îndreptățite la acest post sânt pofțiți ca să-și trimită cererile, provăzute cu toate documentele necesare, în termenul mai suindicat, subsemnatului oficiu protopresbiterat și pe lângă încunoștințarea acestuia, în vre-o Duminecă sau sârbătoare se vor prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul și a cânta, predica și eventual a celebra în biserică.

Agnita la 8 August 1930.

Oficiul protopopesc ort. rom. din Agnita în înțelegere cu consiliul parohial.

Emil Păcală
protopop.

Citiți și răspândiți ziarul

Telegraful Român

Nr. 687/930.

(66) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. II-a **Dealul-frumos**, (Șulumberg), protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul cu întregirea dela stat, conform celor fasonate în coala B.
2. 25¹/₂ jug. pământ eccliejie.

3. 12 stg. lemne de foc dela comuna politică, făcute și aduse acasă de credincioși.

4. Până când se va clădi casă parohială, parohia se va îngriji de locuință corespunzătoare, eventual relut de cvartir.

5. Stola uzitată în tract.

Concurenții își vor înainta cererile și documentele cuvenite subsemnatului oficiu protopopesc în termenul prescris și, cu prealabila încunoștințare a acestuia, se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Agnita la 7 August 1930.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Agnitei în înțelegere cu consiliul parohial din Dealul-frumos.

Emil Păcală
protopop.

Nr. 408/1930.

(62) 2—3

Concurs

Se publică concurs cu termen de 15 zile dela întâia apariție în Telegraful Român pentru întregirea parohiei vacante **Lelese**, cu filia **Sohodol**, din protopopiatul Hunedoara.

Comuna situată la 8 Km. de gară. Veniturile parohiale:

a) Casă parohială corăspunzătoare.

b) 25 litri grâu și 25 litri cucuruz dela fiecare fum (circa 160 fumuri).

c) 23 jug. cad. pământ cultivabil.

d) Salarul dela stat. —

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român Hunedoara, în termenul indicat, și candidații se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică, spre a fi cunoscuți de către enoriași.

Hunedoara, 7 August 1830.

Oficiul protopopesc ortodox român Hunedoara în înțelegere cu consiliul parohial.

Vasile Oană
protopop.

Nr. 211/1930

(60) 3—3

Concurs

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în Tel. Rom. pentru întregirea parohiei de cl. II. Zam din protopopiatul Dobra.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Întregirea dela stat conform coalei B.

2. Sesie parohială de 19¹/₂ jug. cad. (arător-fânăș-pomet 13¹/₂ jug. ear 6 jug. pădure).

3. Stola uzitată în toate parohiile tr.-Dobra.

4. Casă parohială corespunzătoare.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc al tr.-Dobra în termenul indicat, și concurenții se vor prezenta în parohie în vre-o Duminecă sau sârbătoare după prealabila încunoștințare a protopopului.

Dobra, la 11 Mai 1930.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu consiliul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 689/930

(65) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a **Chirpăr**, protopresbiteratul Agnita, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela stat ca întregire pe lângă cele fasonate în coala B.

2. Sesiunea parohială în mărime de 20 jug. și folosirea cimitirului bisericii.

3. Dela fiecare familie de român câte 1 ferdelă (20 l.) porumb sfărâmit și câte 1 mierță (10 l.) dela neorustici. În total cam 90—95 ferdele.

4. Din pădurea comunală 6 stg. lemne de foc și încă de 2 ori atâtea grămezi (sorti) câte primește fiecare familie din comună. Tăiatul și adusul lor privește pe preot.

5. Casă parohială cu supraedificatele necesare.

6. Una zi de clacă cu feciorii și fetele din parohie.

7. Stola uzitată în tract.

Concurenții își vor înainta cererile, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc, în termenul prescris și, cu prealabila încunoștințare a acestuia, se vor prezenta în parohie în vre-o Duminecă sau sârbătoare pentru a face cunoștință cu poporul, cântând, predicând și eventual celebrând în biserică.

Agnita, la 9 August 1930.

Oficiul protopopesc ortodox-român al Agnitei în înțelegere cu consiliul parohial din Chirpăr.

Emil Păcală
protopop.

Nr. 536/930

(67) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante mai jos arătate, din protopopiatul Zarandului, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în Telegraful Român.

1. **Blăjeni-Grosuri** parohie de cl. III-a

2. **Blăjeni-Criș** parohie de cl. II-a.

3. **Bulzești de jos** parohie de cl. III-a, cu filialele Străniș și Ticeri.

4. **Grohot** parohie de cl. III-a

5. **Pottingani** „ de cl. III-a

6. **Tomnatecul de jos** parohie de cl. III-a

7. **Tomnatecul de sus** parohie de cl. III-a

Venitele împreunate cu aceste posturi sunt la toate 1) Salarul dela stat conform coalei B. și 2) Stolele obișnuite.

Case parohiale nu sânt în nici o parohie.

Cererile de concurs, se vor înainta oficiului protop. ort. rom. al tractului Zarand — cu sediul în Brad, fiind toate provăzute cu documentele necesare în termenul regulamentar, iar concurenții se vor prezenta în o Duminecă ori sârbătoare spre a fi cunoscuți de enoriași.

Brad la 1 August 1930.

Oficiul protopopesc ort. rom. în înțelegere cu consiliul parohial.

Ioan Indreiu
protopop

Anunțuri și publicații se primesc cu prețuri cumpătate, la administrația ziarului:

Telegraful Român

Nr. 381/1930.

(68) 1—3

Concurs

Se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariție în „Telegraful Român” pentru întregirea parohiei vacante **Nădăștia** superioară cu filia **Hășdat**, din protopopiatul Hunedoara.

Veniturile parohiale:

a). 3 jug. 1316 st. p., sesiune parohială,

b). 15 litri grâu și 15 litri porumb dela fiecare fum,

c). Stola obișnuită.

d). Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român Hunedoara, în termenul indicat, și candidații se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică spre a fi cunoscuți de către enoriași.

Hunedoara, 25 Iulie 1930.

Oficiul protopopesc ortodox român Hunedoara în înțelegere cu consiliul parohial.

Vasile Oană
protopop

Nr. 915/930

(69) 1—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Cincșor** din protopopiatul Făgăraș se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele sunt următoarele:

1. Ecclija sau sesiunea parohială 11 jug. cat.

2. Două jug. cad. de cl. I primit dela expropiere.

3. Lemne de foc dela comuna politică.

4. Un jug. pământ loc de pășunat în composorat pentru 3 vite și loc de 2 vite dela com. politică.

5. Leafa dela stat.

6. Venitele stolare, conform hotărârii adunării protopopești din 1927.

Concurenții se vor conforma normelor din vigoare, se vor prezenta în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Făgăraș la 25 Aug. 1930.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu consiliul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 358/1930

(70) 1—3

Concurs

Pentru anul școlar 1930/31 sânt a se conferi:

1. Din fondul protopopesc două burse de câte 2000 Lei pentru studenți dela școale secundare, comerciale, normale și Academia teologică.

2. Din fondul «Ioan și Florica Oncescu» două burse câte 2000 Lei pentru studenți de liceu.

Bursele se dau numai studenților de pe teritoriul protopopiatului Sebeș, și la cele de sub 2 au întâietate cei din parohia Răhău.

Cei în drept să-și înainteze cererile, provăzute cu cartea de botez, certificat școlar, și certificat despre starea materială a părinților, la acest oficiu protopopesc până la 30 Septembrie a. c.

Oficiile parohiale sânt rugate a atrage atențiunea tinerilor asupra acestui concurs.

Sebeș, la 25 August 1930.

Oficiul protopopesc:
Sergiu Medean
protopop.